Ümumi məlumat	**Fənnin adı, kodu və kreditlərin sayı**	HİST 304, Türk xalqları tarixi-1, 6 AKTS
	Department	Tarix və Arxeologiya Departamenti
	Proqram (bakalavr, magistr)	Bakalavr
	Tədris semestri	2025/2026-cü tədris ilinin Payız semestri
	Fənni tədris edən müəllim (lər)	Dr. Nurlan Nəsirov
	E-mail:	nurlan.nasirov@khazar.org
	Telefon:	
	Mühazirə otağı/Cədvəl	
	Məsləhət saatları	**Müəllimin təyin etdiyi vaxtda**
Prerekvizitlər	**Yoxdur**	
Tədris dili	**Azərbaycan dili**	
Fənnin növü (məcburi, seçmə)	**Məcburi**	
Dərsliklər və əlavə ədəbiyyat	**Əsas ədəbiyyat** 1. Telman Nüsrətoğlu, Əkbər Nəcəf. Türk dövlətləri və mədəniyyətləri tarixi. Bakı: Çapar, 2025, s. 2. A. Zeki Velidi Togan. Umumi Türk Tarihine Giriş. En eski devirlerden 16. asra kadar. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür yayınları, 2019, 1-552 s. 3. Jean-Paul Roux. Türklerin tarihi: Pasifik`ten Akdeniz`e 2000 yıl. Türkçesi Aykut Kazancıgil, Lale Arslan Özcan. İstanbul: Dergah yayınları, 2020, 543 s. 4. Joseph de Guignes. Hunların, Türklerin, Moğolların ve Daha Sâir Batı Tatarlarının Tarih-i Umûmîsi. Cilt 1. Mütercimi: Hüseyin Cahit. Hazr. Erol Kılınç. İstanbul, Ötüken neşriyat, 2019, 719 s. 5. Joseph de Guignes. Hunların, Türklerin, Moğolların ve Daha Sâir Batı Tatarlarının Tarih-i Umûmîsi. Cilt 2. Mütercimi: Hüseyin Cahit. Hazr. Erol Kılınç. İstanbul, Ötüken neşriyat, 2019, 760 s. 6. Joseph de Guignes. Hunların, Türklerin, Moğolların ve Daha Sâir Batı Tatarlarının Tarih-i Umûmîsi. Cilt 3. Mütercimi: Hüseyin Cahit. Hazr. Erol Kılınç. İstanbul, Ötüken neşriyat, 2019, 768 s. 7. Peter B. Golden. Türk halkları tarihine giriş. Çeviren Osman Karatay. İstanbul: Ötüken neşriyat, 2021, 494 s. **Əlavə ədəbiyyat** 8. Abraham Constantin Mouradgea D`Ohsson. Moğolların tarihi. Fransızca`dan Osmanlı Türkçesinde çeviren M. Rahmi Balaban. İstanbul: Ekin yayınevi, 2020, 274 s. 9. Ahmet Taşağıl. Göktürkler I-II-III. Ankara, Türk Tarih Kurumu yayınları, 018, 473s. 10. Akdes Nimet Kurat. Türk kavimleri ve devletleri. Ankara: Türk Tarih Kurumu yayınları, 2019, 511 s. 11. Bahaeddin Ögel. Büyük Hun İmparatorluğu Tarihi I-II Ciltler. Cilt 1. Ankara: Türk Tarih Kurumu yayınları, 2019, 455 s. 12. Bahaeddin Ögel. Büyük Hun İmparatorluğu Tarihi I-II Ciltler. Cilt 2. Ankara: Türk Tarih Kurumu yayınları, 2019, 465 s. 13. Bahaeddin Ögel. Türklerde devlet anlayışı. İstanbul: Ötüken, 2019, 368 s. 14. Dokuz Oğuzlar ve Oğuzlar üzerine araştırmalar. Editör Teyfik Orçun Özgün. İstanbul: Gece Akademi, 2019, 165 s. 15. Douglas Morton Dunlop. Hazar Yahudi tarihi. İngilizceden çeviren Zahide Ay.	

	İstanbul: Selenge yayınları, 2016, 304 s. 16. Ekber N. Necef. Karahanlılar. İstanbul: Selenge yayınları, 2005, 422 s. 17. Faruk Sümer. Oğuzlar. Tarihleri, boy teşkilatları, destanları. İstanbul: Türk dünyası araştırmaları Vakfı, 2016, 506 s. 18. Faruk Sümer. Safevî Devleti'nin Kuruluşu ve Gelişmesinde Anadolu Türklerinin Rolü. Ankara, Türk Tarih Kurumu yayınları, 2021, 265 s. 19. İsmail Hakkı Uzunçarşılı. Anadolu beylikleri ve Akkoyunlu, Karakoyunlu devletleri. Ankara: Türk Tarih Kurumu yayınları, 2019, 297 s. 20. Joseph von Hammer. Osmanlı İmparatorluğu tarihi. I cilt. Çeviren A. Basat Kocaoğlu. İstanbul: İlgi Kültür-Sanat yayıncılık, 2022, 614 s. 21. Kızılbaşlar tarihi. Tarih-i Kızılbaşan. Tercüme ve notlar Tufan Gündüz. İstanbul: Yeditepe yayınevi, 2016, 134 s. 22. Mihail Artamonov. Hazar tarihi: Türkler, Yahudiler, Ruslar. L. N. Gumilev`in tashih ve notları ile. Çev. Ahsen Batur. İstanbul: Selenge yayınları, 2019, 670 s. 23. Mihail Artamonov. Kimmerler ve İskitler Başlangıcından M.Ö. IV. Yüzyıla Kadar. Çevirmen Muhammet Şen. İstanbul: Selenge yayınları, 2020, 192 s. 24. Mualla Uydu Yücel. İlk Rus Yıllıklarında Türkler. İstanbul: Doğu Kütüphanesi, 2021,512 s. 25. Osman Turan. Selçuklular tarihi ve Türk-İslam medeniyeti. İstanbul: Ötüken, 2020,540 s. 26. Rene Grousset. Stepler İmparatorluğu: Attilâ Cengiz Han, Timur. Tercüme Halil İnalcık. Ankara: Türk Tarih Kurumu, 2020, 593 s. 27. Vasili Barthold. Moğol İstilâsı Devrinde Türkistan. Çev. Seniha Sami Moralı, Haz. Gülnar Kara. Ankara: Türk Tarih Kurumu yayınları, 2020, 632 s. 28. Vasili Barthold. Moğol İstilasına Kadar Türkistan. Haz. Hakkı Dursun Yıldız. Ankara. Kronik kitap, 2017, 604 s. 29. Zabil Bayramlı, Bayram Quliyev. Azərbaycan tarixinin farsdilli qaynaqları. I cild, Bakı, “Füyuzat”, 2023, 272 s. 30. Ziya Bünyadov. Harezmşahlığı ve Enuştekinler Devleti. İstanbul: Der yayınları, 2004, 230 s. 230 s. 31. Ziya Gökalp. Kültür ve medeniyet, Türkleşmek, İslamlaşmak, muasırlaşmak. Yayına hazırlayan Eyüp Tosun. İstanbul: Gençlik yayınları, 2010, 186 s.
Kursun vebsaytı	http://lib.az/book/28/show https://www.preslib.az/# https://www.millikitabxana.az/ http://tarixinstitutu.az/books https://history.az/Kitabxana/Kitablar/ https://turuz.com/
Kursun təsviri və məqsədləri	Tədris prosesində Ümumi Türk tarixinin yazılı, sözlü və arxeolojiq mənbələrinin öyrənilməsi , Türk adı və soyu , Türklərin yaşadıqları əsas coğrafiyalar, qurduqları dövlətlər, Hunlar, Avarlar, Göytürklər, Xəzərlər, Qaraxanlılar, İdil Bulqarları, Səlcuqluların tarix səhnəsinə çıxışı və Səlcuqlu tarixinin əsas istiqamətləri, ilk Türk İslam dövlətlərində mədəniyyət və müəssəsələr, Anadolunun Oğuzlar tərəfindən fəth edilməsi , Anadolu və Azərbaycanda Bəyliklər dövrü, Mərkəzi Asiya xalqların Çingiz Xan dövlətinin hakimiyəti altındakı dövrü, Qızıl Orda dövləti, Teymurilər, Şeybanilər, Osmanlı dövlətinin yaranması, imperiyanın tərkibindəki xalqların həyat tərzi, Səfəvi – Osmanlı münasibətlərinin siyasi- dini və hərbi xarakteri, Hun minilliyindən günümüzə geniş coğrafi areala yayılmış Türk xalqlarının tarixi haqqında məlumat verməklə ümumdünya tarixində özünəməxsus nüfuzlu bir mövqeyə sahib olduğunu ortaya qoymaq, Türk xalqlarının tarixi keçmişinin

<table>
<tr><td></td><td colspan="3">qavranılması üçün zəruri olan düşünmək, analitik yanaşma vərdişlərini inkişaf etdirmək; tələbələrdə tarixən Azərbaycan türkləri ilə ortaq mədəniyyət formalaşdırmış xalqların tarixini dərindən öyrənmək. Türk xalqlarının tarixinə maraq yaratmaq; ümumtürkçülük ideyasını formalaşdırmaq; yazılı və şifahi ünsiyyət, diskussiya, dialoq həmçinin tədqiqat aparmaq, qrup halında işləməyi formalaşdırmaq.</td></tr>
<tr><td>Tədrisin (öyrənmənin) nəticələri</td><td colspan="3">Fənnin ümumi tədrisi prosesində tələbələrdə:
- Türk xalqları tarixi və onun dövrlərinə dair əsas anlayışları izah edir;
- Türk xalqları tarixinin müxtəlif dövrlərinə dair nəzəriyyələrin hər birini ayrılıqda və kompleks şəkildə izah edir;
- Türklərin zəngin dövlətçilik tarixinin əsaslarını şərh edir;
- Türk xalqları tarixi özüllərinin çağdaş siyasi proseslərə təsirləri izah edir;
- Türk xalqları tarixinin çeşidli dönəmləri arasındakı oxşar və fərqli özəllikləri şərh edir;
- Türk xalqları tarixinə dair qaynaqlardan götürülmüş bir çox örnəkləri daxil edilməsi tələb edir;
- Türk xalqları tarixinin bir sıra dövrlərinə yeni yanaşmaların labüdlüyünü təmin edir;
- Türk xalqları tarixinə dair konsepsiyaların ümumiləşdirilmiş nəticələrini tətbiq edir;
- Türk xalqları tarixinə dair əldə edilmiş elmi biliklərin tətbiqinin üsullarını göstərir;
- Türk xalqları mədəniyyətinin əski və çağdaş dönəmləri arasındakı əlaqələri və onların təsirlərini izah edir;
- Türk coğrafiyasında siyasi və sosial-iqtisadi proseslərin mədəni proseslərə təsirini şərh edir;
- Tarixi proseslərin ayrılıqda və əlaqəli şəkildə təhlilini və onlara münasibəti tələb edir;
Qazanılmış təcrübə
- Tarixi hadisələrin analizi
- Tarixi hadisələrə tənqidi və obyektiv yanaşma
- Ümumi Türk tarixi, onun qaynaqları və tarixçiliyi, siyasi tarixinin çeşidli mərhələləri və mədəniyyət tarixinin əsas özəlliklərinin müəyyənləşdirilməsi</td></tr>
<tr><td rowspan="5">Tədris metodları</td><td>Mühazirə</td><td colspan="2">X</td></tr>
<tr><td>Qrup müzakirəsi</td><td colspan="2">X</td></tr>
<tr><td>Praktiki tapşırıqlar</td><td colspan="2">X</td></tr>
<tr><td>Praktiki məsələnin təhlili</td><td colspan="2">X</td></tr>
<tr><td>Digər</td><td colspan="2">X</td></tr>
<tr><td rowspan="6">Qiymətləndirmə</td><td>Komponentləri</td><td>Tarix/son müddət</td><td>Faiz (%), bal</td></tr>
<tr><td>Aralıq imtahanı</td><td>Noyabr</td><td>30 bal</td></tr>
<tr><td>Təqdimat</td><td>Final imtahanı öncəsi</td><td>10 bal</td></tr>
<tr><td>Yoxlama yazı işi (quiz)</td><td>Aralıq imtahanı öncəsi
Final imtahanı öncəsi</td><td>20 bal
(10+10)</td></tr>
<tr><td>Final imtahanı</td><td>Yanvar</td><td>40 bal</td></tr>
<tr><td>Yekun</td><td></td><td>100 bal</td></tr>
</table>

Qaydalar (Tədris siyasəti və davranış)	**Davamiyyət** Tələbələrin bütün dərslərdə iştirakı vacibdir. Tələbələr müəyyən səbəblərdən dərslərin buraxılması (xəstəlik, ailə vəziyyəti və s.) haqqında məlumatı fakültə dekanlığına təqdim etməlidirlər. 25%-dən artıq dərs buraxan tələbələr imtahana buraxılmır. **Dərsə gecikmə** Dərsə 10 dəqiqədən artıq gecikən tələbəyə qayıb yazılır. Buna baxmayaraq, tələbə dərsdə iştirak edə bilər. **Təqdimat** Təqdimat həm yazılı, həm də şifahi təqdimat olmaqla tələb olunur (mövzular əlavə olunur). Təqdimatlar fərdi müəllimin təyin etdiyi gündə (silabusda əks olunacaq və ilk iki dərsdə tələbələrə elan ediləcək) keçirilir və həmin gün təqdimatçı üçün son tarixdir 1. Prezentasiya əlyazma formasında yazılmalı 2. Mütləq əyani vəsait kimi slayd şou göstərilməlidir 3. İş yazılarkən mənbələrə istinad edilməlidir. İstinad qaydaları müəllim tərəfindən təqdim olunacaqdır. 4.Sonda istifadə olunmuş ədəbiyyatın siyahısı əlavə edilməlidir. **Qeyd:** Plagiat halları qəti qadağandır! Tələbələr təqdimatı yerinə yetirərkən plagiarizmə yol verməməli, əldə etdikləri məlumatların mənbələrinə istinad etməli və istinadları göstərməlidir. Tələbələrin qiymətləndirmə üçün müəllimə təqdim etdiyi təqdimatda 25% və daha artıq Plagiarizm halları (müvafiq istinadların mənbəyinin göstərilməsi halları istisna olmaqla) aşkarlandığı zaman iş sıfırlanır. **Yoxlama işi** Kurs boyu dörd yoxlama yazı keçirilməsi nəzərdə tutulur. İki yazı aralıq imtahanı öncəsi Yoxlama işi (Quiz) 1 əsasən 1-5-ci mövzular, digər isə final imtahan qabağı Hər bir yoxlama işi 10 bal ilə qiymətləndirilir. Müəllimə və dekanlığa qabaqcadan məlumat verilən səbəblərdən yoxlama işində iştirak etməyən tələbə yoxlama işini növbəti həftədə yaza bilər. **İmtahanlar** Aralıq və yekun imtahan mövzuları tələbələrə imtahandan öncə verilir. Aralıq imtahanının sualları yekun imtahanında təkrarlanmırlar. **İmtahan qaydaları** Aralıq və yekun imtahanları işində tələbə tərəfindən və bir-birindən köçürmə halları qadağandır. Bu qaydaya riayət etməyən tələbələrin imtahan işi ləğv olunur və tələbənin qiyməti sıfırlanır. **Fənni bitirmək qaydası** Universitetin qaydalarına müvafiq olaraq kursu bitirmək üçün ümumi müvəffəqiyyət faizi 60% və yuxarı hesab edilir. Kəsiri olan tələbə bu fənni növbəti semestr və ya növbəti il təkrarən götürə bilər. **Tələbələrin davranış qaydaları** Dərs zamanı dərs prosesini və etik qaydaları pozmaq qadağandır. Həmçinin tələbələr arasında icazəsiz müzakirələr və mobil telefonlardan istifadə qadağandır. **Esse və təqdimat mövzuları-qaydalar:** 1. Təqdimatlar müəllimin müəyyən etdiyi gündə və qrup şəklində keçirilir və vaxt dəyişdirilə bilməz! 2. İki tələbə eyni bir mövzunu hazırlayıb təqdim edə bilməz! 3. Mövzuların qarşısında göstərilən tarix həmçinin həmin təqdimat üçün son tarixdir! 4. Müvafiq tarixdən sonra gətirilən təqdimatlar qəbul olunmur!

Cədvəl (dəyişdirilə bilər)			
Həftə	**Tarix**	**Fənnin mövzuları**	**Dərslik / Tapşırıqlar**
1		**Mövzu № 1. Ümumtürk tarixinə giriş** Türk tarixin öyrənilməsində əsas üsullar. Ümumi Türk Tarixinin əsas sözlü, yazılı və arxeoloji mənbələri. Orxon və uyğur yazıları. yazıları. Oğuznamələr və dastanlar. İslam əsaslı Türk qaynaqları. Ümumtürk tarixinin xronologiyası və qonşu tarixlərlə qarşılıqlı əlaqəsi. Ümumtürk tarixi üzərinə yerli və xarici çalışmalar. Türk tarixinə dair nəzəriyyələr. Altay nəzəriyyəsi, Aralıq dənizi nəzəriyyəsi. Türklərin soyu. Türklərdə köç problemi.	1 1, s. 0; 2, s. 3-14; 3, s. 24-47;
2		**Mövzu № 2. Türk tarixi, coğrafiyası və tarix nəzəriyyələri** Türk adı və coğrafiyası. Qonşu dillərdəki mətnlərdə ilkin türkcə sözcüklər. Türk dünyası coğrafiyası və orada tarix öncəsinə dair izlər. Aralıq dənizi və Qara dəniz hövzəsi, Dəşti-Qıpçaq, Türküstan coğrafiyaları. Qafqaz və türklər. Türk soyunun tarix səhnəsinə çıxışı ilə bağlı mülahizələr. Türklərin yayılması problemi.	1, s. 0; 2, s. 15-33; 7, s. 19-33;
3		**Mövzu № 3. Türk kimliyinin əsas xüsusiyyətləri** Türklərdə kosmik dünya anlayışı. Türklərdə köç mədəniyyəti. At,atlı, Türklərdə atın önəmi. Türk dastanları – onların yaşamınınaynası kimi. Türklərdə soy və kün (xalq) anlayışları. Tək tanrı tək imperator fəlsəfəsi və ya Türk Cahan hakimiyyəti məfkurəsi. Əski Türk dövlət gələnəkləri.	1, s. 0; 2, s. 15-33; 13; 31;
4		**Mövzu № 4. Tarixə çıxış: Kimmerlər, İskitlər** Türklərin ilkin birlikləri və dövlətləri. İlk Türk birliyi - Kimmerlər, onların tarix səhnəsinə çıxışı. İskitlər və Kimmerlər arasında tarixi-coğrafi bağlar. Kimmer – İskit hökmdarları: Teuşpa, Tuqdame, Sandakurru. Boy-el sistemi. Tabğaclar, Tuin xan dövrü, Lin xan və ölkədə bölünmələrin baş verməsi. Tsefen xanın hakimiyyəti dönəmində hunlarla münasibətlər. .	1, s. 0; 2, s. 37-49;
5		**Mövzu № 5. Böyük Hunlar** Hunlar və onların dövlətçilikdə dönüşümləri. Hun kimliyi. Böyük hunlar Teoman xan, Huduerşi xan, Panu və Huçuquan dövrü siyasi-sosial proseslər. Hun dövlət nizamı. El, Yabqu, Xatun, Kəngəş, Din, Dil və ədəbiyyat	1, s. 0; 3, s. 48-65; 4, s. 113-291; 7, s. 55-81; 11;
6		**Mövzu № 6. Hun dövlətləri** Hun dövlətləri. Kaylar (siyenbilər). Yüçilər və quşanlar. Hindistanda Türk hakimiyyəti – Quşan imperatorluğu, Kujula	1, s. 0; 3, s. 66-78; 4, s. 291-459; 7, s. 82-99; 12;

		Kadphises dövründə ərazilərin genişləndirilməsi. Qızıl hunlar, kidara hunları. Qarahunlar. Qafqaz hunları. Eftalitlər. Abarlar (jujuan). Avarlar. Xorasandan Dağıstana köç, Apar-şurlar. Kağan olaraq xatırlanan hökmdar. Xəzər və Gürcüstanla münasibətlər. Avarlarda etnik və toponimik problemlər.Sabirlər. Sullar və bayandurlar. Avropa Hun imperatorluğu, Balamın xan dövründə ölkənin möhkəmlənməsi. Ulduz xan və Rua xan dövrləri Hun – Bizans əlaqələri. Atilla və onun Avropadakı fəthləri. Birinci və ikinci Balkan səfərləri. Ağ Hunlar, I Xinqila və Qırmızı Hunlarla münasibətlər, Toraman və Hindistan yürüşləri. Mihiraqula və Türklərdə buddizmin yüksəlişi.	
7		**Mövzu № 7. İslam öncəsi Türklər: Bulqarlar, Göytürklər** Birinci Göytürk xaqanlığı. Göytürklər. Birinici Göytürk imperatorluğu, Bumin xaqan və Qərbi Topa dövləti ilə münasibətlər. Qara İssıq xaqanın hakimiyyəti. Muğan xaqanın hakimiyyəti və juanjuanlarla münasibətlər. İşbara xaqanın hakimiyyəti. Şərqi Türk xaqanlığı (582 – 630). Şərqi Göytürk xaqanlığı, İşbara xaqanın hakimiyyəti, Bağa xaqanın hakimiyyəti, Yami xaqanın hakimiyyəti, Qərbi-Türk xaqanlığı (582 – 631). İkinci Göytürk xaqanlığı. İkinci Göytürk xaqanlığı. İlteriş xaqanın hakimiyyəti, Bilgə xaqanın hakimiyyəti. Türk eli və xalqı. Türk dili, ədəbiyyatı və kitabələri. Türk şəhərləri. İpək yolu və türklərin bu yolda önəmi Şimali Qafqazda bulaqlar, İbn Fədlan bulqarlar haqında. Böyük Bulqar xaqanlığı. Kubrat xan. Bulqarların zəifləməsi və parçalanması. Kotraq xanın başçılığı ilə Volqa sahillərinə köç.	
8		**Mövzu № 8. Türk xaqanlıqları** Böyük Türk imperiyalarının parçalanması və bu ərazilərin kiçik Türk hakimliklərinə çevrilməsi. Türgişlər və onların Türk tarixində önəmi. Basmıllar. Qarluqlar Türk qollarından biri kimi. Qırğızlar. Tiginlər. Kiməklər və bu xaqanlıqlar haqqında ilkin qaynaqlarda məlumatlar.	1, s. 0; 29, s. 45-64; 7, s. 100-125;
9		**Mövzu № 9. İlkin Oğuz dövlətləri** Oğurlar. Töləslər. Uyğurlar. Uyğurların erkən dini. Uyğur yazıları. Uyğur hüquq bəlgələri. Altun Yaruk. Oğuzlar. Oğuz Yabqu dövləti. Göytürk – Oğuz münasibətləri, Oğuzların Qafqaza və Anadoluya axınları. Oğuz boyları. Üç oqlar, Boz oqlar.	1, s. 0; 2, 79-81; 4, s. 593-668; 7, s. 167-199; 14; 17; 24;
10		**Mövzu № 10. Xəzər Coğrafiyası Türk dövlətləri** Xəzərlərin dövlət qurması. Xəzərlərdə etnik və din problemi.	1, s. 0; 2, s. 82-83; 3, s. 100-108; 7, s. 243-

		Xəzər – Sasani münasibətləri. Xəzərlərdə ikihakimiyyətlilik. Xəzər Xaqanlığı, Çorpan Tərxan zamanı və Bizans ilə müttəfiqlik. Ərəb-Xəzər münasibətləri. Xəzərlərin ruslarla münasibəti. Xəzər və digər Türk boyları arasında əlaqələr. Kuman-qıpçaq tayfa ittifaqı. Qıpçaqların yayılması. Şimali Qafqaz və Bizans torpaqlarında qıpçaqlar. Qıpçaq – rus əlaqələri. İdil bulqarları. Şimali Makedoniya bulqarları. Dunay bulqarları. Peçeneq-rus əlaqələri. Peçeneqlərin Avropaya axınları, Bizans ilə münasibətlər. Ədirnə səfəri. Meriç döyüşü. Qıpçaq – peçeneq qarşıdurması.	292; 15; 22;
		Yoxlama işi (Quiz) 1 Əsasən 1-10-cu mövzular əsasında tərtib olunacaqdır	
11		**Mövzu № 11. Erkən Türk - İslam dünyası** Türklərin İslamı qəbul etməsi. Əməvi və Abbasi xilafəti dövründə Türk – Ərəb münasibətləri. Türklərin ərəb hərbi sistemində iştirakı. İlk müsəlman Türk dövlətləri. Tolunoğulları, Türgişlər, Qaraxanlılar, Satıq Buğra xan və İslamın yayılmasının genişlənməsi. Bazir Arslan xanvə ikili hakimiyyətin yaradılması. Qaraxanlıların qonşuları ilə münasibəti. Qəznəvilər, Apl Təkin və dövlətin qurulması. Bilgə Təkin zamanı və Samanilərlə münasibətlər. Sultan Mahmud dövrü, Samanilər və Qaraxanlılarla münasibətlər. Oğuzlar, İrandakı Ziyarilər və Büveyhilər ilə münasibətlər. Abbasilərlə münasibətlər. Qəznəvilərin Hindistan yürüşü. Sistanın, Xarəzmin, Gurun və Gərcistanın fəthi. Sultan I Məsud dövrü. Dəndənəkan döyüşü. Tulunilər, İhşidilər, Sacilər, Simcurilər. Türkman adlandırılan müsəlman oğuzlar	1, s. 0; 2, s. 219-228, 83-84; 3, s. 143-194; 5, s. 9-62; 7,s. 200-
	Aralıq İmtahanı		
12		**Mövzu № 12. Səlcuqlu oğuzları** Böyük Səlcuqlu imperatorluğu, Böyük Səlcuqlu İmperiyasının meydana çıxması. Toğrul bəy, Alp Arslan, Anadoluya Səlcuqluların daxil olması Malazgird savaşı. Səlcuqluların güclənməsi. I Məlikşah, I Mahmud, Börkiyaruq, II Məlikşah, Məhəmməd Təpər, II Mahmud, Əhməd Səncər. Səlcuqlu müəssisə, ülüş və atabəyik sistemi. Səlcuqlularda dövlət sistemi və idarəetmə formaları. Səlcuqlularda sosial-iqtisadi həyat və mədəniyyət.	1, s. 0; 2, 251-279; 3, 195-199; 5, s. 63-140; 25;
		Mövzu № 13. Anadolu, İraq, Kirman və Suriya Səlcuqluları Anadolu Səlcuqluları. Anadolu Səlcuqluları. Süleyman şah, Əbülqasım, I Qılınc Arslan, Məlikşah (Şahinşah), I Rüknəddin Məsud, II Qılınc Arslan, I Qiyasəddin Keyxosrov, II Süleyman Şah (Rüknəddin), III Qılınc Arslan, I Qiyasəddin Keyxosrov (ikinci dəfə), I İzzəddin Keykavus, I Əlaəddin Keyqubad, II	1, s. 0; 2, s. 287-306; 3, s. 200-210; 5, s. 143-214;

13		Qiyasəddin Keyxosrov, II İzzəddin Keykavus, IV Qılınc Arslan (Rüknəddin), II Əlaəddin Keyqubad, II İzzəddin Keykavus (ikinci dəfə), IV Qılınc Arslan (Rüknəddin) (ikinci dəfə), III Qiyasəddin Keyxosrov, II Qiyasəddin Məsud, III Əlaəddin Keyqubad, II Qiyasəddin Məsud (ikinci dəfə), III Əlaəddin Keyqubad (ikinci dəfə), II Qiyasəddin Məsud (üçüncü dəfə), III Əlaəddin Keyqubad (üçüncü dəfə), II Qiyasəddin Məsud (dördüncü dəfə), III Əlaəddin Keyqubad (dördüncü dəfə), V Qılınc Arslan. İraq Səlcuqluları Kirman Səlcuqlular, SuriyaSəlcuqluları,	
14		**Mövzu № 14.** Səlcuqlu Atabəylikləri Azərbaycan Atabəyləri-Eldənizlər. Atabəy Şəmsəddin Eldəniz, Məhəmməd Cahan Pəhləvan. Qızıl Arslan, Əbu Bəkr, Atabəy Özbək. Atabəylər- Ərəb Xilafəti münasibətləri. Mosul Atabəyləri-Zəngilər. I İmadəddin Zəngi I Seyfəddin Qazi Qütbəddin Məvdud II Seyfəddin Qazi I İzzəddin Məsud I Nurəddin Arslan Şah II İzzəddin Məsud II Nurəddin Arslan Şah (Nəsrəddin Mahmud.	1, s. 0; 5, s. 5, s. 215-270;
15		**Mövzu № 15.** Anadolu bəylikləri, Xarəzmşahlar Anadoluda ikinci Bəyliklər dövrü. Qaramanoğulları, Artuqlular, Zülqədəroğulları, Danişməndililər, Qarasıoğulları, Menteşəoğulları. Xarəzmşahlar dövləti. Anuş Təkin, Qütbəddin Məhəmməd və Atsız Xarəzmşah dövrü. Sultan Ələddin Təkəş dövrü, dövlətin güclənməsi. Xarəzmşah Əlaəddin Məhəmməd Xarəzmşah – Səlcuqlu, Xarəzmşah – Moğol münasibətləri. Otrar hadisəsi. Cəlaləddin Məhəmməd Xarəzmşah. İran və Azərbaycan yürüşü. Hindistan yürüşü. Xarəzmşah – Ərəb Xilafəti, Xarəzmşah – Anadolu Səlcuqlu dövləti münasibətləri.	1, s. 0; 3, s. 210-214; 5, s. 371-408; 30;
16		**Mövzu № 16. Əyyübilər, Məmlüklər, Hindistan Türk dövlətləri.** Misirdə Türk hakimiyyəti - Əyyübilər. Nurəddin Mahmud Zəngi və dövlətin gücləndirilməsi. Səlahəddin Əyyubi, səlib yürüşləri və onun bu xüsusda rolu. Məmlüklü dövlətinin yaranması. Bəhri Məmlüklüləri. Şəcərəddür Xatun zamanı. Sultan İzzəddin Aybək, Əyyübilərlə münasibətlər. Nurəddin Əli, moğol hücumları. Elxanlı – Məmlük münasibətləri. Sultan I Baybars və yeni bir dövrün başlanması. Əl-Məlikül-əşrəf Xəlil və səlibçi varlığına son qoyulması. Əl-Məlikül-nasir Məhəmməd zamanı və Məmlüklərin zəifləməsi Hindistanda yeni bir Türk hakimiyyəti - Babürlər. Zahirəddin Məhəmməd Babur və dövlətin qurulması.	1, s. 0; 3, s. 214-219; 6, s. 293-416; , s. 357-359;

		Hümayün şah. Əkbər şah və II Pəncab zəfəri. Cahangir şah, Babür – Səfəvi münasibətləri.	
17		**Mövzu № 17. Türk-Moğol tarixi və ulusları**. Moğol – Türk dövlətlərinin yaranmasının zərurəti. Elxanlı ulusu. Hülakü xan və Qızıl orda- Elxanlı münasibətləri. Abaqa xan, Qızıl orda ilə yeni savaşlar. Elxanlılarda hakimiyyət qovğası Arqun, Geyxatu və Baydu. Qazan xan və ölkənin güclənməsi. Qazan xanın islahatları. Suriya səfərləri. Sultan Olcaytu Məhəmməd. Əbu Səid dövrü və ulusun zəifləməsi. Çobanilər. Çağataylar. Qara Hülakü dövrü. Yesü-Məngü dövrü. Erkən dönəmdə Böyük Moğol dövləti ilə Çağatayların münasibəti. Baraq xan və ölkədə keçici sabitliyin yaranması. Buka Timur xan, Tuva xan zamanı. Tarmaşirin və əmir Qazan xan.	1, s. 0; 2, s. 309-344, 495-510; 3, s. 245-275; 5, s. 411-533; 7, s. 293-318; 8;
18		**Mövzu № 18. Türk-Moğol tarixi və ulusları (davamı)** Teymurlu imperiyası, Əmir Teymur, onun Türküstan və Anadolu səfəri. Əmir Teymurun Dəşt-i Qıpçaq üzərinə yürüşü. Əmir Teymurun Hindistan yürüşü. Sultan Şahruxun hakimiyyəti, Teymurlu – Qaraqoyunlu münasibətləri. Sultan Uluqbəyin hakimiyyəti. Əbu Səid və Hüseyn Bayqaranın hakimiyyətləri. Teymurlu – Avropa əlaqələri. Cuci ulusu. Batı xan və Qızıl Ordanın güclənməsi. Bərkə xan. Rusların Qızıl Orda tərkibinə qatılması. Novqorod üsyanları. Mengü-Temur xan. İkili hakimiyyət dönəmi 1281-1299. Toxtamış xan dövrü Qızıl Orda Teymurlu ilişikləri. Teymurlu fəthlərinin rus-Qızıl Orda . münasibətlərinə etkisi..	1, s. 0; 3, s. 276-304; 6, s. 197-291; 7, s. 319-328
19		**Mövzu № 19. Osmanlı dövlətinin quruluşu və yüksəlişi. İstanbulun fəthi.** Osmanlı dövlətinin yaranması. Osman Qazi və Orxan Qazi. Anadoluda ilk fəthlər. I Murad Xüdavəndigarın hakimiyyəti və Balkan yarımadasının fəthi. İldırım Bəyazidin hakimiyyəti. Əmir Teymurun Anadolu səfəri. Osmanlı-Teymurlu münasibətləri. Çələbi Mehmed. Osmanlı imperiyası fətrət dövründə (1402–1413). II Murad dövrü Macarıstan səfəri, Varna savaşı. Sultan Mehmed Fateh. 1453-cü il İstanbulun fəthi. Osmanlı Ağqoyunlu münasibətləri. Trabzonun ilhaqı.	1, s. 0; 2, s. 475-494; 3, s. 305-320; 7, s. 365-374; 20;
		Mövzu № 20. Qaraqoyunlu, Ağqoyunlu, Səfəvi və Şeybanilər Azərbaycanda Türk dövlətləri. Qaraqoyunlular. Qara Məhəmməd və Qara Yusif, onların Teymurlularla münasibətləri. Qara İsgəndər və zəifləmə dövrü. Cahanşah Qaraqoyunlu Osmanlı münasibətləri. Ağqoyunlular, Həsən padşah və Ağqoyunluların hakimiyyətə gəlməsi. Rüstəm Mirzə, dövlətin bölünməsi.	1, s. 0; 2, s. 511-520; 7, s. 375-383; 18; 19; 21;

20		Səfəvilərin Ərdəbil hakimliyi. Şah I İsmayıl və Şah I Təhmasib zamanında daxili və xarici siyasət. Şah I Abbasın dövləti gücləndirməsi. Şah I Abbas İslahatları. Şah I Səfi, Şah II Abbas, Şah Süleyman. Səfəvilərin zəifləməsi Şah Hüseyn və şah II Təhmasib. Səfəvi – Osmanlı münasibətləri. Səfəvi – Avropa münasibətləri.	
		Yoxlama işi (Quiz) 2 Əsasən 10-20-ci mövzular əsasında tərtib olunacaqdır	
		Prezentasiya Qrupu 1 Tələbələrin bir qrupu verilmiş mövzular əsasında təqdimat göstərəcəklər	
		Prezentasiya Qrupu 2 Tələbələrin bir qrupu verilmiş mövzular əsasında təqdimat göstərəcəklər	
		Prezentasiya Qrupu 3 Tələbələrin bir qrupu verilmiş mövzular əsasında təqdimat göstərəcəklər	
		Prezentasiya Qrupu 4 Tələbələrin bir qrupu verilmiş mövzular əsasında təqdimat göstərəcəklər	
		Yekunlaşdırıcı dərs və Final imtahanına hazırlıq	
Final İmtahanı			